

Asia: VN/3955/2023

Lausuntopyyntö Sosiaali- ja terveysministeriön ohjeesta ammattihenkilölainsäädännön soveltaminen sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön tehtäväraakenteiden ja tehtäväjaon toimintamallien kehittämisessä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Vanhustyön keskusliitto (Jäljempänä ”VTKL”) on valtakunnallinen keskusjärjestö, jonka tarkoituksena on edistää vanhusten ja ikääntyneiden ihmisten hyvinvointia ja osallisuutta sekä parantaa heidän elinolojaan ja arjen turvallisuutta. Vanhustyön keskusliitto edistää myös ikääntyvän väestön vanhuuteen varautumista. Vanhustyön keskusliitolla on yli 300 jäsenyhteisöä, jotka toimivat ikääntyneiden ihmisten ja vanhusten hyväksi. VTKL tarkastelee ohjetta tässä lausunnossa vanhustenhoidon näkökulmasta.

VTKL:n mielestä on tärkeää, että STM ohjeistaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiä ja palveluntuottajia ammattihenkilölainsäädännön soveltamisesta. Ohjeistus tukee toimijoiden toimenpiteitä erityisesti nyt, kun henkilöstön riittävydessä ja saatavuudessa on suuria haasteita. Erityisesti vanhusten palveluissa henkilöstön riittävyys aiheuttaa tällä hetkellä suuria ongelmia. Ongelma henkilöstön saatavuudessa ovat aiheuttaneet ympärivuorokautisten hoivapaikkojen sulkemista. Kotihoidon palvelut vastaavasti kuormittuvat entisestään, kun yhä useampi vanhus asuu kotona pidempään. Eri työntekijäryhmien käytettävyyden eri tehtävissä työnantajan harkinnan ja palveluyksikön asiakkaiden ja tarpeen mukaan on ensiarvoisen tärkeää.

Kappaleeseen Ammattihenkilölainsäädännöllä turvataan asiakas- ja potilasturvallisuutta, jossa esitellään mistä ammattihenkilölainsäädäntö muodostuu, ehdotamme lisättäväksi tietoja siitä, mitkä nimikkeet sisältyvät laillistetun ammattihenkilöiden tai nimikesuojattujen ammattihenkilöiden ryhmiin. Vaikka luettelo jonkin verran pidentää ohjetta, selventäisi listaus mielestämme tilannetta ja edesauttaisi luettavuutta. Toinen vaihtoehto olisi tuoda tekstiin linkki esim. Valviran ao. sivuille, joissa kyseisiä ammattiryhmiä listataan. Kappaleessa voisi myös selkeästi todeta se, ettei hoivaavustaja kuulu näihin ammattihenkilöryhmiin, sillä juuri tämä työntekijäryhmä on nostettu keskustelun keskiöön arvioitaessa mahdollisuuksia kehittää eri työntekijäryhmien välistä työnjakoa.

Toisena täsmennyksenä ehdotamme termin ”tukipalvelu” täsmenämistä yksiselitteiseksi kuhunkin kohtaan, jossa sitä käytetään. Termillä ei ole olemassa vakiintunutta yksiselitteistä sisältöä. Toisinaan

sillä ohjeessa tarkoitetaan ammattihenkilöiden työtä tukevaa välitöntä asiakastyötä. Sivulla 4 sillä viitataan kuitenkin esimerkiksi logistiikka- ja laite-, tarvike, ja ravitsemuspalveluihin.

Ohjeessa tuodaan selkeästi ja hyvin esiin tärkeä työnantajien laaja harkintavalta sekä mahdollisuus joustaviin työjärjestelyihin ammattihenkilöiden keskinäisessä työnjaossa ja muiden työntekijöiden ja ammattihenkilöiden välisessä työnjaossa. Näemme tämän linjauksen tämän ohjeen merkittävimmäksi sisällöksi.

Ohje täyttää tarkoituksensa VTKL:n mielestä hyvin. Se korostaa ohjeen periaatteiden toteuttamisessa jatkoa varten erityisesti työnantajan merkitystä ja asiantuntemusta palveluyksiköidensä sisäisen tehtävänjaon suunnittelussa. Ohjeen linjaus mahdollistaa jatkossa esimerkiksi sosionomien tai geronomien toimimisen aiempaa enemmän sopivissa tehtävissä, tai muiden työntekijäryhmien toimimisen tehtävissä, joita aiemmin oli tehnyt vain ammattihenkilö. Myös palveluyksiköiden ja palveluntuottajien yksilöllisiin seikkoihin tulisi jatkossa kiinnittää huomioita. Pienemmän palveluntuottajan saattaa olla hankalampi toteuttaa esimerkiksi tukitehtävien keskittämistä muille työntekijöille. Silloin tukitehtävien toteuttaminen voisi olla käytännöllistä toteuttaa esimerkiksi osa-aikaisten työntekijöiden turvin.

Jotta tämä ohjeistus käytännössä toteutuisi, tulee jatkossa sosiaali- ja terveysalan valvontaviranomaisten ottaa ohjeistus huomioon toiminnassaan ja käsitellessään palveluntuottajien lupahakemuksia. Käytännössä valvontaviranomaisten linjaukset vaikuttavat nyt suuresti palveluyksikön sallittuun henkilöstörakenteeseen ja esimerkiksi hoiva-avustajien määrään.

Elomaa Sari
Vanhustyön keskusliitto - Centralförbundet för de gamlas väl ry